

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Sprawozdanie za rok 2025
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Historia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Termin egzaminu:</i>	19 maja 2025 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	19 września 2025 r.

Sprawozdanie zostało opracowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną we współpracy z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Warszawie

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa

tel. 22 536 65 00

www.cke.gov.pl sekretariat@cke.gov.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie (województwo mazowieckie)

ul. Józefa Bema 87, 01-233 Warszawa

tel. 22 457 03 35

www.oke.waw.pl info@oke.waw.pl

Spis treści

Opis arkusza maturalnego	4
Dane dotyczące populacji zdających	4
Przebieg egzaminu	5
Podstawowe dane statystyczne	6
Komentarz	17
Wnioski i rekomendacje	58

Opis arkusza egzaminu maturalnego

W roku szkolnym 2024/2025 egzamin maturalny z historii został przeprowadzany w oparciu o wymagania podstawy programowej określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r.¹

Arkusz egzaminacyjny z historii na poziomie rozszerzonym składał się z 25 zadań otwartych i zamkniętych, w których uwzględniono historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury na przestrzeni wszystkich epok historycznych od starożytności poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX aż do końca XX wieku. Wszystkie zadania zawierały materiał źródłowy, na podstawie którego należało je rozwiązać, wykorzystując przy tym własną wiedzę. Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej odpowiedzi na jeden z trzech tematów, uwzględniających różne epoki historyczne. Zadania sprawdzały wiadomości i umiejętności opisane wymaganiami egzaminacyjnymi dla przedmiotu historia.

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań zdający mogli otrzymać 60 punktów, z czego za rozszerzoną odpowiedź można było otrzymać 15 punktów, a za rozwiązanie zadań otwartych i zamkniętych – 45 punktów.

Dane dotyczące populacji zdających

TABELA 1. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZU STANDARDOWYM*

Liczba zdających (Formuła 2023)		2 794
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	ze szkół na wsi	75
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	359
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	625
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	1 725
	ze szkół publicznych	2 284
	ze szkół niepublicznych	510
	kobiety	1 255
	mężczyźni	1 539
	bez dysleksji rozwojowej	2 284
	z dysleksją rozwojową	510
	obywatele Ukrainy ²	0

* Dane w tabeli dotyczą tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 34 osoby – laureatów i finalistów Olimpiady Historycznej oraz Olimpiady „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego”.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2024 r. poz. 1019).

² Zdający – obywatele Ukrainy przystąpili do egzaminu maturalnego na podstawie § 3c ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2094 z późn. zm.).

TABELA 2. ZDAJĄCY ROZWIĄZUJĄCY ZADANIA W ARKUSZACH DOSTOSOWANYCH

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	157
	słabowidzący	7
	niewidomi	0
	słabosłyszący	12
	niesłyszący	2
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	1
	z zaburzeniem widzenia barw	4
Ogółem		183

Przebieg egzaminu

TABELA 3. INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEBIEGU EGZAMINU

Termin egzaminu			19 maja 2025
Czas trwania egzaminu dla arkusza standardowego			180 minut
Liczba szkół			483
Liczba zespołów egzaminatorów			5
Liczba egzaminatorów-weryfikatorów			5
Liczba egzaminatorów			88
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)			4
Liczba unieważnień ⁴	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenie naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu maturalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożność ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ⁴ (art. 44zzz)			265

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie egzaminu maturalnego (Dz.U. poz. z 2024 poz. 302).

⁴ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2025 r. poz. 881).

Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

WYKRES 1. ROZKŁAD WYNIKÓW ZDAJĄCYCH

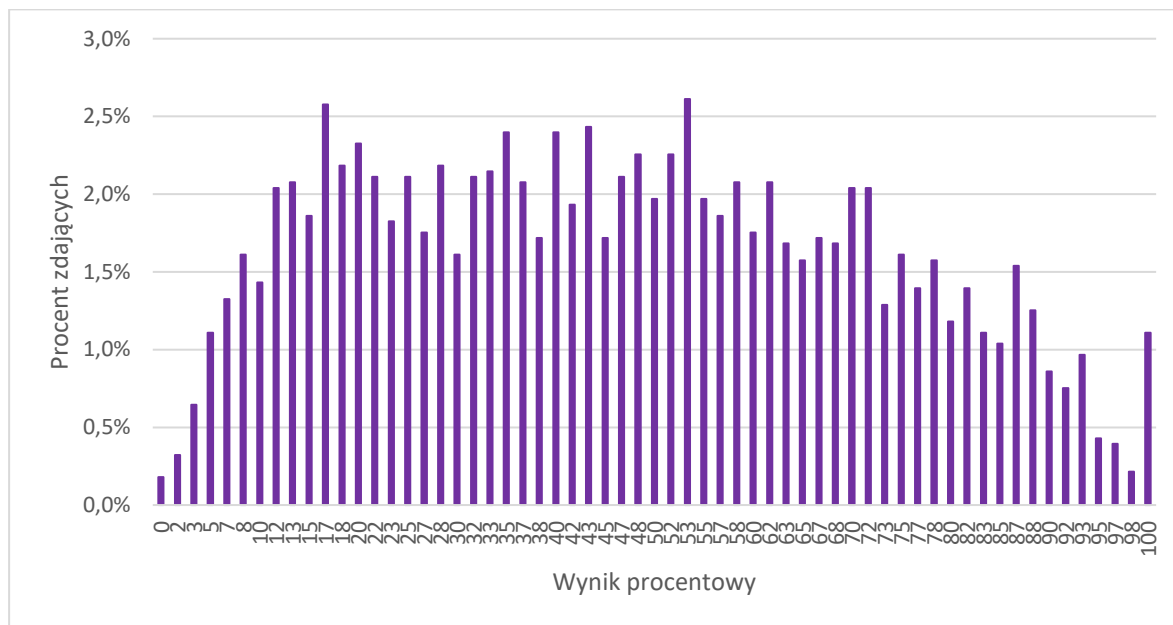

TABELA 4. WYNIKI ZDAJĄCYCH – PARAMETRY STATYSTYCZNE*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)***	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	2 794	0	100	45	53	47	25
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	2 501	0	100	48	53	48	25
z techników	286	0	92	28	12	33	22
z branżowych szkół II stopnia	37	-	-	-	-	-	-

* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

TABELA 5. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ

Podstawa programowa			
Nr zad.	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe <i>Gdy wymaganie dotyczy zakresu rozszerzonego, dopisano (PR), a gdy zakresu podstawowego – dopisano (PP).</i>	Poziom wykonania zadania (%)
1.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 2) rozpoznaje [...] osiągnięcia kulturowe starożytnych cywilizacji Bliskiego Wschodu; 3) charakteryzuje wierzenia ludów [...] starożytnego Bliskiego Wschodu [...]. (PP)	75
1.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	II. Pradzieje i historia starożytnego Wschodu. Zdający: 3) charakteryzuje wierzenia ludów tworzących cywilizacje starożytnego Bliskiego Wschodu [...]. (PP)	55
2.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	III. Świat starożytnych Greków. Zdający: 3) ocenia funkcjonowanie demokracji w Atenach czasów Peryklesa. (PP) IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 4) wyjaśnia genezę chrześcijaństwa i zmiany sytuacji chrześcijan w państwie rzymskim. (PR)	40
3.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian. (PP)	56
3.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;	IV. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 6) rozpoznaje osiągnięcia kulturowe starożytnych Rzymian. (PP)	67

	2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.		
4.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	VII. Europa w okresie krucjat. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia rolę zakonów w średniowiecznej Europie. (PR) XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 2) wyjaśnia rolę soboru trydenckiego i opisuje różne aspekty reformy Kościoła katolickiego. (PP)	42
5.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 2) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w. (PP) X. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Zdający: 3) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbitcia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła. (PP)	33
5.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	IX. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 2) opisuje zmiany terytorialne państwa polskiego w X–XII w. (PP) 1) charakteryzuje organizację państwa wczesnopiastowskiego. (PR)	70
6.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 4) ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych.	VIII. Gospodarcze i społeczne realia średniowiecznej Europy. Zdający: 2) charakteryzuje genezę, rozwój i rolę średniowiecznych miast [...]. (PR)	74
7.1.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej. (PP)	33

	zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.		
7.2.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej. (PP)	58
8.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XIII. Kultura średniowiecza. Zdający: 4) charakteryzuje sztukę [...] gotycką. (PP) XVII. Europa w XVI i XVII w. Zdający: 5) charakteryzuje sztukę barokową. (PR)	30
9.1.	I. Chronologia historyczna. Uczeń: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...]; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w. (PP)	54
9.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XIX. Powstanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający: 4) wyjaśnia prawne i kulturowe podstawy tolerancji religijnej na ziemiach Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI w. (PP)	33
9.3.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XVI. Reformacja i jej skutki. Zdający: 4) charakteryzuje najważniejsze wojny religijne. (PR)	37
10.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne	XXII. Polityka wewnętrzna i zagraniczna Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. Zdający: 1) omawia konflikty [...] zewnętrzne [...] Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w.;	38

	w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	3) charakteryzuje zmiany granic Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII w. (PP)	
11.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	XXV. Rewolucje XVIII w. Zdający: 2) charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych w świetle założeń konstytucji amerykańskiej. (PP) XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Zdający: 4) porównuje polskie rozwiązania konstytucyjne z amerykańskimi i francuskimi. (PR)	42
11.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	XXVI. Rzeczpospolita w XVIII w. (od czasów saskich do Konstytucji 3 maja). Zdający: 4) porównuje polskie rozwiązania konstytucyjne z amerykańskimi i francuskimi. (PR)	27
12.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	XXIX. Epoka napoleońska. Zdający: 3) charakteryzuje [...] dzieje Księstwa Warszawskiego. (PP) XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 1) charakteryzuje sytuację polityczną, społeczno-gospodarczą i kulturową Królestwa Polskiego [...]. (PP)	54
13.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.	XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim. Zdający: 2) przedstawia przebieg rewolucji przemysłowej oraz wskazuje jej najważniejsze konsekwencje społeczno-gospodarcze. (PP)	77
14.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa; 3) opisuje działania władz powstańczych [...]. (PP) XXXII. Powstanie styczniowe i jego następstwa. Zdający: 2) opisuje działania władz powstańczych [...]. (PP)	31

	2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.		
14.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;	XXXI. Ziemie polskie i ich mieszkańcy w latach 1815–1848. Zdający: 2) wyjaśnia genezę powstania listopadowego i opisuje jego następstwa; 3) opisuje działania władz powstańczych [...]. (PP)	63
15.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych. (PP)	82
15.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych. (PP)	44
16.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 3) porównuje programy nowoczesnych ruchów politycznych [...]. (PR)	38
16.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 5) porównuje przyczyny i przebieg rewolucji w latach 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim. (PR)	39
17.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Zdający: 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet [...]. (PP)	82
17.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne	XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany [...] w II Rzeczypospolitej [...]. (PR)	61

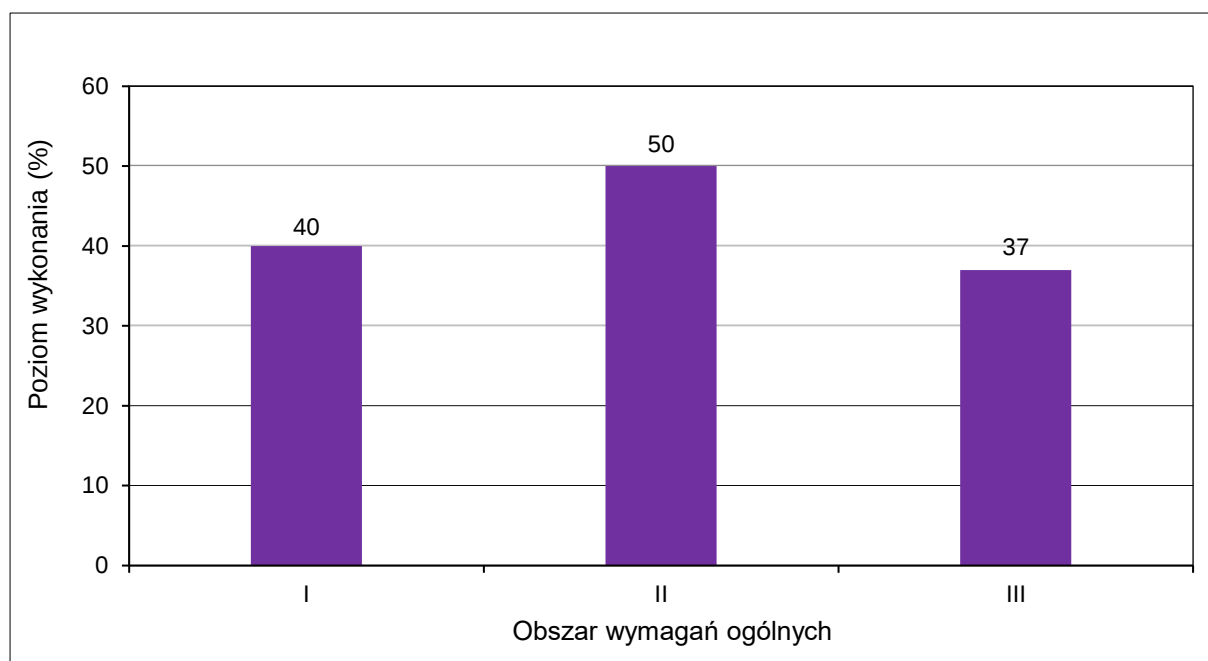
	w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.		
18.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XXXIX. Europa i świat po I wojnie światowej. Zdający: 2) przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego. (PP)	53
19.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XLII. Dzieje polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) charakteryzuje ustrój polityczny II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej z 1921 r.; 2) wyjaśnia przyczyny przewrotu majowego [...] oraz ocenia skutki ustrojowe. (PP)	45
20.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XLV. Świat na drodze do II wojny światowej. Zdający: 2) charakteryzuje [...] wojnę domową w Hiszpanii i jej uwarunkowania. (PR)	67
21.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający:	XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Zdający:	36

	1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	4) charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej. (PP) 1) charakteryzuje przemiany [...] gospodarcze w II Rzeczypospolitej [...]. (PR)	
21.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	XLIII. Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej. Zdający: 4) charakteryzuje i ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej. (PP) 1) charakteryzuje przemiany [...] gospodarcze w II Rzeczypospolitej [...]. (PR)	29
22.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z [...] dziejów ojczystych. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	L. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Zdający: 2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich, znajdujących się pod okupacją sowiecką. (PP) 3) charakteryzuje działania polskich formacji wojskowych na różnych frontach II wojny światowej. (PR)	28
23.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego.	LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Zdający: 1) [...] charakteryzuje cechy sztuki socrealizmu. (PR)	45
24.1.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; 2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; 3) dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny.	LVIII. Dekada 1981–1989. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu, opisuje i ocenia jego skutki. (PP)	62
24.2.	II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający: 1) analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;	LIV. Świat na przełomie tysiącleci. Zdający: 1) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej [...]. (PR)	39

		2) [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego.		
25.	Temat 1.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XII. Polska w XIV i XV w. Zdający: 1) opisuje [...] zmiany terytorialne państwa polskiego w XIV i XV w.; 2) charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich; 3) wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV i XV w.; 4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej. (PP) 1) ocenia znaczenie unii polsko-litewskiej z perspektywy obu narodów; 2) rozpoznaje przejawy wielokulturowości na ziemiach polskich w XIV i XV w.; 3) wyjaśnia wpływ rozwoju przywilejów szlacheckich na sytuację gospodarczą państwa; 4) dokonuje bilansu panowania władców panujących w Polsce w XIV i XV w.; 5) ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów w XV w. (PR) XVIII. Państwo polsko-litewskie w czasach ostatnich Jagiellonów. Zdający: 1) opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje jego stosunki z sąsiadami w XVI w.; 2) ocenia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI w. w Polsce; 3) omawia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego [...] na tle europejskim; 4) przedstawia sytuację wyznaniową na ziemiach państwa polsko-litewskiego w XVI w. (PP) 1) ocenia rozwiązanie problemu państw zakonnych w Prusach i Inflantach. (PR)	A – 33 B – 57

Temat 2.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Zdający: 1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.; 2) wyjaśnia przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych; 3) omawia przyczyny, zasięg i następstwa ekspansji kolonialnej państw europejskich, Stanów Zjednoczonych i Japonii. (PP) 1) charakteryzuje podział polityczny świata u schyłku XIX w.; 2) przedstawia reformy wewnętrzne w państwach zaborczych w II połowie XIX i na początku XX w.; 3) charakteryzuje proces modernizacji Japonii. (PR) XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Zdający: 1) przedstawia przemiany gospodarcze w Europie i na świecie, wymienia najważniejsze odkrycia naukowe i dokonania techniczne; charakteryzuje procesy migracyjne; 2) charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej; 3) wyjaśnia procesy demokratyzacji ustrojów państw Europy Zachodniej; 4) charakteryzuje różne formy zorganizowanej działalności robotników. (PP) 1) rozpoznaje wybitnych teoretyków i działaczy nowych ideologii; opisuje ich dokonania; 2) wyjaśnia związki ideologii z ruchami narodowowyzwoleńczymi i zjednoczeniowymi, z działalnością partii politycznych oraz związków zawodowych. (PR)	
Temat 3.	I. Chronologia historyczna. Zdający: 1) porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; 2) dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych i cywilizacyjnych. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający: 1) tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym; 2) dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; 3) dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.	LI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Zdający: 5) charakteryzuje zmiany w ZSRS po śmierci Stalina; 6) opisuje wydarzenia [...] na Węgrzech w 1956 r. [...]. (PP) LVI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny i następstwa poznańskiego czerwca oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 r. (PP) 3) charakteryzuje przejawy odwilży popaździernikowej. (PR)	

WYKRES 2. POZIOM WYKONANIA ZADAŃ W OBSZARZE WYMAGAŃ OGÓLNYCH

Komentarz

Analiza jakościowa zadań

Egzamin maturalny z historii 2025 roku sprawdzał stopień opanowania przez maturzystów wiedzy i umiejętności opisanych wymaganiami podstawy programowej zawartymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. Zadania w arkuszu reprezentowały różne wymagania ogólne i szczegółowe z poziomu podstawowego oraz rozszerzonego. Każde zadanie, za wyjątkiem ostatniego w arkuszu zadania rozszerzonej odpowiedzi, zostało wyposażone w jeden lub kilka różnorodnych materiałów źródłowych. Miało to na celu weryfikację przede wszystkim umiejętności złożonych, głównie umiejętności analizy i interpretacji źródeł historycznych (narracyjnych, ikonograficznych, kartograficznych, statystycznych, genealogicznych), umiejętności zajmowania stanowiska wobec postawionej w poleceniu kwestii i formułowania argumentów dla jego uzasadnienia, a także umiejętności samodzielnego tworzenia narracji historycznej w krótkiej i długiej formie. W całym arkuszu kilka poleceń miało formę zadań zamkniętych (zadania typu „prawda/fałsz”, „wielokrotnego wyboru”), dominowały jednak zadania otwarte, wymagające udzielenia krótkiej odpowiedzi. Ostatnie zadanie polegało na napisaniu rozszerzonej odpowiedzi na jeden z trzech zaproponowanych tematów.

Tegoroczny arkusz okazał się dla zdających trudny – średni poziom wykonania to 47%. Żadne z zadań nie okazało się dla zdających bardzo trudne (poziom wykonania w przedziale 0–19%). Dwadzieścia jeden zadań było dla tegorocznych maturzystów trudnych (poziom wykonania w przedziale 20%–49%) – w tej grupie najwięcej problemów sprawiały zadania: 11.2. (poziom wykonania – 27%), 22. (poziom wykonania 28%), 21.2. (poziom wykonania – 29%), 8. (poziom wykonania – 30%), a także 14.1. (poziom wykonania – 31%). Dwanaście zadań było umiarkowanie trudnych (poziom wykonania w przedziale 50%–69%) – w tej grupie, spośród zadań otwartych, najslabiej wypadły zadania 9.1. i 12. (poziom wykonania – 54%). Sześć zadań w tegorocznym arkuszu okazało się dla zdających zadaniami łatwymi (poziom wykonania w przedziale 70%–89%) – w tej grupie znalazły się zadania: 15.1. i 17.1. (poziom wykonania – 82%), 13. (poziom wykonania – 77%), 1.1. (poziom wykonania – 75%), 6. (poziom wykonania – 74%) oraz 5.2. (poziom wykonania – 70%). Żadne z zadań nie okazało się dla piszących maturę w tym roku zadaniem bardzo łatwym (poziom wykonania w przedziale 90%–100%).

Niżej została przedstawiona analiza jakościowa wybranych zadań, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej oraz najlepiej, wraz z analizą nieprawidłowych i prawidłowych rozwiązań. Przedstawione zostały także analizy wszystkich tematów wypracowania wraz z przykładowymi realizacjami.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najslabiej

Jednym z najtrudniejszych zadań w tegorocznym arkuszu okazało się zadanie 22., które sprawdzało znajomość wydarzeń z okresu II wojny światowej dotyczących Polski. Zadanie sprawdzało umiejętność analizy wydarzeń i przemian politycznych przedstawionych w dwóch tekstach źródłowych. Aby poprawnie rozwiązać zadanie należało wykazać się podstawową wiedzą na temat relacji polsko-sowieckich z tego okresu a także umiejętnością stosowania chronologii, porównania i interpretacji załączonych fragmentów źródeł. Zdający mieli rozstrzygnąć czy źródło 2. przedstawia dalsze losy formacji wojskowej przedstawionej w źródle 1. Ponadto musieli odwołać się i wykorzystać odpowiednie informacje z obydwu

źródeł. Poziom wykonania zadania wyniósł 26%. Odpowiedzi w pełni poprawnych było niewiele (przykłady 1.–3.). Czasem bywały dobre rozstrzygnięcia, ale w uzasadnieniach znajdował się w nim błąd merytoryczny (przykłady 4.–5.). Bardzo wiele odpowiedzi zdających było błędnych (przykłady 6.–8.). Zdarzały się też błędne uzasadnienia wskazujące na brak podstawowej wiedzy (przykład 9.).

Przykład 1.

Rozstrzygnięcie: ...*NIE*.....

Uzasadnienie: *Źródło 1. opisuje podstawę prawną utworzenia*
Ław. „armii Andersa” w ZSRR natomiast w 1941 roku
nie istniała jeszcze opisywana w źródle 2. „armia Berlinga”
całkowicie podległa Stalinowi (Armia ze źródła 1.
nie była całkowicie podległa bo jej dowódca miał być
powołany na drodze polsko-sowieckiego porozumienia).

Przykład 2.

Rozstrzygnięcie:*NIE*.....

Uzasadnienie: *Traktat Sikorski-Majski ze źródła 1. powołał do życia*
Armiję Polską pod dowództwem Władysława Andersa, a nie
1 pułk piechoty im. Tadeusza Kościuszki, którego walki w bitwie
pod Lenino opisuje źródło 2

Przykład 3.

Rozstrzygnięcie: *nie*.....

Uzasadnienie: *Armiaja wajłowa powstała w źródle 1. to*
armia polska na terenie ZSRR, zgodnie z traktat porozum
sikorski-majski, natomiast źródło 2. to opis działań
armii im. Tadeusza Kościuszki, która nie była tą samą
armią.

Przykład 4.

Rozstrzygnięcie:*Nie*.....

Uzasadnienie: *W źródle 1. opisano pozostałe formacje wojskowe,*
które przewodził gen. Anders, natomiast w źródle 2. opisane
zostały 1 dywizja, które brała udział w bitwie pod Lenino
gen. Maczka.

Przykład 5.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Źródło 1 opisuje dokument Sikorski-Majski, który...
 ...pochodzi do życia armię polską, która później walczyła u boku
 aliantów (np. armia Andersa). Źródło 2 zawiera informacje o bitwie
 pod Lenino, w której miała udział ^{polska} ~~francuska~~ jednostka utworzona
 na mocy porozumienia ze źródła 1.

Przykład 6.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Choćby Stalin początkowo istotnie wyraził zgodę
 na stworzenie Armii Polskiej na terenie ZSRR, to nie dał
 się jej niemal wcale wykorzystać. Bitwa pod Lenino w 1918
 tylko to potwierdziła – wycofał polskie oddziały z walki.

Przykład 7.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Można odczytać z 1. źródła, iż Armia Polska
 ma być podległa Armii sowieckiej. Źródło 2 opisuje
 taką sytuację, kiedy to przywódca ^{Sowiecki} ~~francuski~~ Stalin kazał
 się wycofać kościuszkowcom z dalszych walk.

Przykład 8.

Rozstrzygnięcie: Tak

Uzasadnienie: Pomimo tego jest o sukcesie Armii Polskiej,
 informacje między innymi relacje w bitwie pod Lenino
 Tak więc teksty się pokrywają.

Przykład 9.

Rozstrzygnięcie: Nie

Uzasadnienie: Źródło 1 mówi o okresie między 2 wojny światowej.
 Źródło 2 mówi o okresie zaborów.

Kolejnym trudnym zadaniem było zadanie 21.2., w którym zdający na podstawie dwóch źródeł ikonograficznych (fragmentu strony tytułowej czasopisma i fragmentu plakatu) mieli rozstrzygnąć, które z nich nawiązuje do inwestycji z okresu rządów sanacji w Polsce. Zadanie sprawdzało znajomość najważniejszych wydarzeń z okresu II Rzeczypospolitej oraz umiejętność interpretacji źródeł ikonograficznych. Ponadto zdający musieli odwołać się do faktografii. Poziom wykonania zadania wyniósł 29%. Odpowiedzi wzorcowych było niewiele (przykłady 10.–11.). Najczęściej dominowało proste, ale poprawne uzasadnienie (przykłady 12.–13). Bardzo dużo było odpowiedzi błędnych, w których wskazywano na Gdynię (przykłady 14.–16.).

Przykład 10.

Rozstrzygnięcie: źródło 1.

Uzasadnienie: Budowę Centralnego Odkęgu Przemysłowego rozpoczęły dopiero rządy sanacji, natomiast budowę portu w Gdyni ~~została~~ rozpoczęto już długo przed 1926 r. i była to standardowa inwestycja o charakterze ponadpartijnym

Przykład 11.

Rozstrzygnięcie: 1

Uzasadnienie: Port w Gdyni zaczął być budowany na początku okresu międzywojnia z powodu wybuchu wojny celnej z Niemcami, wtedy jeszcze nie rozpoczęła się budowa Centralnego Odkęgu Przemysłowego, był inwestycją rozpoczętą przez rząd Sanacji

Przykład 12.

Rozstrzygnięcie: źródło 1

Uzasadnienie: Źródło 1 nawiązuje do inwestycji rozpoczętej w okresie rządów sanacji w Polsce, ponieważ C.O.P. Centralny Odkęg Przemysłowy skupiał się na przemyśle ciężkim, co było kluczowe dla sanacji.

Przykład 13.

Rozstrzygnięcie: 1

Uzasadnienie: C.O.P powstał w okresie rządów sanacji, miał pomóc w rozwoju przemysłu w nowo powstałym państwie po odzyskaniu niepodległości.

Przykład 14.

Rozstrzygnięcie: 2.....

Uzasadnienie: W okresie sanacji zaczęto budować porty w Gdyni, który miał ułatwić handel. Przedstawiono to na źródle 2.

Przykład 15.

Rozstrzygnięcie: 2.....

Uzasadnienie: W czasie rządów demokracji rozpoczęto budowę nowoczesnego portu w Gdyni.

Przykład 16.

Rozstrzygnięcie: 2.....

Uzasadnienie: Otwarcie nowego portu w Gdyni namierzało do inwestycji zapoczątkowanej w okresie rządów sanacji w Polsce i krył się w polityce „Solidarności”. Polacy mieli coraz więcej do powiedzenia.

Fragment Aktu konfederacji warszawskiej był wyposażeniem źródłowym do wiązki zadań 9.1., 9.2., oraz 9.3. Najwięcej trudności sprawiło zdającym zadanie 9.2. (poziom wykonania – 33%). Sprawdzało ono umiejętność analizy treści dokumentu z epoki w kontekście wydarzeń i procesów historycznych. Ponadto oczekiwano od zdających znajomości podstaw prawnych tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI wieku. Zadanie polegało na podaniu stosowanej w historiografii nazwy dokumentu zacytowanego w źródle. Analiza odpowiedzi zdających wskazuje na to, że znaczna część z nich udzielała zupełnie błędnych odpowiedzi, nie związanych z problematyką poruszoną w treści dokumentu (przykłady 17. i 18.). Kolejną grupą błędnych odpowiedzi były takie, w których zdający na podstawie treści źródła próbowali wywnioskować nazwę dokumentu (przykłady 19. i 20.). Inną kategorią błędnych odpowiedzi udzielanych przez zdających były takie, w których podawali nazwy innych dokumentów przyjętych w tym okresie (przykłady 21. i 22.). Ponadto z analizy odpowiedzi wynika, że jednym z czynników, który wpłynął na niski wynik zadania, był znaczny odsetek braku odpowiedzi.

Przykład 17.

depesza.....

Przykład 18.

zapomnienia od innych jeźdźców.....

Przykład 19.

...Bezkrończenie...

Przykład 20.

...edykt o tolerancji religijnej...

Przykład 21.

...iluzja Broesha...

Przykład 22.

...instytucje henrykowskie...

Wyposażenie zadania 11.2. stanowiły fragmenty trzech aktów prawnych uchwalonych pod koniec XVIII wieku. Pierwszym z nich był fragment konstytucji amerykańskiej, kolejnym wyjątek z francuskiej konstytucji z okresu rządów Dyktatoratu, a ostatnim fragmentem była polska *Konstytucja 3 maja* uchwalona w czasie Sejmu Czteroletniego. Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający musieli wykazać się między innymi umiejętnością porządkowania i synchronizowania wydarzeń z historii powszechnej i dziejów ojczystych. Udzielenie poprawnej odpowiedzi wiązało się z wykonaniem kilku czynności. Najpierw należało dokonać poprawnego rozstrzygnięcia, który z zacytowanych dokumentów powstał najwcześniej. Kolejnym krokiem było poprawne uzasadnienie swojego stanowiska z odwołaniem się do źródeł oraz wiedzy własnej. Niejednokrotnie już na pierwszym etapie zdający napotykali problem i dokonywali niewłaściwego rozstrzygnięcia (przykłady 23. i 24.). Z analizy odpowiedzi zdających wynika, że najczęściej wybierali dokument C (*Konstytucja 3 maja*) zamiast dokumentu A (konstytucja amerykańska). Najczęstszym błędem popełnianym przez zdających było niepoprawne uzasadnienie lub popełnianie w nim błędy merytoryczne (przykłady 25.–27.). Kolejne przykłady (28.–31.) ukazują najbardziej typowe, poprawne rozwiązania. Zdający, uzasadniając poprawne rozstrzygnięcie, najczęściej odwoływali się do informacji, że konstytucja amerykańska była pierwszą konstytucją na świecie, dodatkowo podawali właściwe daty lub czas przyjęcia cytowanych aktów prawnych.

Przykład 23.

Rozstrzygnięcie:C.....

Uzasadnienie: ...Ponieważ fragment dokumentu C mówi o sprawowaniu władzy przez króla, a w dokumentach A i B są różne izby i organy...

Przykład 24.

Rozstrzygnięcie: B

Uzasadnienie: Fragment B zawiera najwcześniejszy fragment C odnosi się do Aktywności we Francji. Fragment A odnosi się do sytuacji po zjednoczeniu Stanów Zjednoczonych we Francji B natomiast zawiera fragmenty Parlamentu Angielskiego który miał miejsce najwcześniej. [do Parlamentu Polskiego najwcześniej tej konferencji, założonym w 1815 r.]

Przykład 25.

Rozstrzygnięcie: A

Uzasadnienie: Opisuje on ustroj starożytny grecki, a więc powstał najwcześniej

Przykład 26.

Rozstrzygnięcie: X A

Uzasadnienie: Jest to fragment Konstytucji III maja, która była najwcześniejszą z ustroju (powstała) i jest pierwszą z. rozporządzeniem

Przykład 27.

Rozstrzygnięcie: A

Uzasadnienie: Dokument A to Deklaracja Konstytucyj USA z 1787 r. Konstytucja Dyktatoratu jest z 1800 r. a Konstytucja Królestwa Polskiego z 1791 r.

Przykład 28.

Rozstrzygnięcie: A

Uzasadnienie: Dokument A. to konstytucja Stanów Zjednoczonych, znana jako "pierwsza konstytucja na świecie". Dokument C. to konstytucja Polski (1. w Europie), a dokument B. to konstytucja Francji z okresu dyktatoratu (opisano po Polsce i USA).

Przykład 29.

Rozstrzygnięcie: A

Uzasadnienie: W fragmencie A podana jest konstytucja Stanów Zjednoczonych (utworzenie Senatu i Izby Reprezentantów oraz wybór członków Izby Reprezentantów przez poszczególne stany). Ta konstytucja jest uważana za pierwszą na świecie.

Przykład 30.

Rozstrzygnięcie: A

Uzasadnienie: Jest to fragment A, ponieważ mówi on o Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki w latach 80. XVIII wieku, a więc pierwszej na świecie konstytucji. Pozostałe fragmenty dokumentów uchwalone zostały na innym końcu XVIII wieku tj. w latach 90.

Przykład 31.

Rozstrzygnięcie: A

Uzasadnienie: Konstytucja USA (A) powstała w 1787 r. Frag. B dotyczy Francji po przewrocie termidoriankim - lata 90-te XVIII w. Za to Konstytucja 3-go maja (C) powstała w roku 1791.

Zadania, z którymi zdający poradzili sobie najlepiej

Jednym z dwóch najłatwiejszych zadań w tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym okazało się zadanie 15.1. (poziom wykonania – 82%). Wyposażeniem tego zadania był fragment opracowania historycznego opisujący okres tzw. głodu bawełnianego, jaki dotknął przemysł włókienniczy na Wyspach Brytyjskich w II połowie XIX wieku. Zadanie sprawdzało umiejętność analizy tekstu historiograficznego oraz dostrzegania zależności pomiędzy wydarzeniami politycznymi a procesami gospodarczymi. Zdający mieli ocenić prawdziwość dwóch stwierdzeń odnoszących się do tekstu źródłowego. Poniżej zamieszczono przykłady poprawnej (przykład 32.) i niepoprawnej (przykład 33.) odpowiedzi.

Przykład 32.

1.	Głód bawełniany był społeczno-gospodarczą konsekwencją wybuchu wojny secesyjnej.	☒	F
2.	Autor tekstu tłumaczy wysokie bezrobocie zmianą technologii produkcji włókienniczej.	P	☒

Przykład 33.

1.	Głód bawełniany był społeczno-gospodarczą konsekwencją wybuchu wojny secesyjnej.	P	F
2.	Autor tekstu tłumaczy wysokie bezrobocie zmianą technologii produkcji włókienniczej.	P	F

Kolejnym zadaniem, które miało najwyższy poziom wykonania (82%) było zadanie 17.1. Sprawdzało ono umiejętność analizy źródła ikonograficznego oraz tekstu XIX poprawki do konstytucji Stanów Zjednoczonych. Zadanie weryfikowało też znajomość terminologii historycznej. W poprawnych rozwiązaniach pojawiała się wzorcowa odpowiedź (przykład 34.), ale najczęściej pojawiały się odpowiedzi skrótowe (przykłady 35. i 36.). Poza tym zdający posługiwali się innymi, alternatywnymi terminami (przykład 37. i 38.). Mimo, że zadanie było dosyć łatwe dla zdających, to zdarzały się także odpowiedzi całkowicie błędne (przykład 39.).

Przykład 34.

... ruch sufrażystek ...

Przykład 35.

... sufrażystki ...

Przykład 36.

... Sufrażyzm ...

Przykład 37.

... emancypacja kobiet ...

Przykład 38.

... feminizm ...

Przykład 39.

... Lizziyatti ...

Kolejnym łatwym dla zdających zadaniem w tegorocznym arkuszu było zadanie 6., które sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji planu miasta. Zaznaczono na nim kilka ośrodków zasiedlenia. Zdający mieli wskazać ten, który był lokowany na prawie niemieckim. W uzasadnieniu swojej odpowiedzi mieli podać informacje odczytane z planu. Zadanie okazało się łatwe dla zdających (poziom wykonania 74%). W poprawnych rozwiązaniach zdający zwracali uwagę na regularną siatkę ulic lub obecność prostokątnego rynku w centrum (przykłady 40.–42.). Zdarzały się odpowiedzi, w których nie ma odwołania do informacji znajdujących się na planie (przykład 43.), a także odpowiedzi błędne (przykład 44.).

Przykład 40.

Rozstrzygnięcie:3.....

Uzasadnienie: Jest to lokacja na prawie niemieckim gdyż widoczne są ulice przecinające się pod kątem prostym oraz centralnie położony rynek.

Przykład 41.

Rozstrzygnięcie:3.....

Uzasadnienie: Miasto oznaczone cyfrą 3 ma charakterystyczne cechy miasta lokowanego na prawie niemieckim na przykład: widoczna, zaplanowana siatka ulic oraz rynek położony w centrum miasta.

Przykład 42.

Rozstrzygnięcie:3.....

Uzasadnienie: Na mieście oznaczonym nr 3 widoczne prawo magdeburskie tj. centralnie ulokowany rynek i ulica pod kątem prostym do centralnego placu.

Przykład 43.

Rozstrzygnięcie:3.....

Uzasadnienie: Poziome miasto lokowane na prawie niemieckim ewoluowały się ze średnich i mniejszych i poprzez uliczny plan miasteczka.

Przykład 44.

Rozstrzygnięcie:2.....

Uzasadnienie: Na mapie miasta lokowane na prawie niemieckim oznaczone cyfrą 2. Takie miasta nie miały ani rynku, ani prostokątnego układu ulic, ich główną cechą była główna ulica, przy której znajdował się kościół, czego odzwierciedlenie znajdujemy na mapie.

Wyposażeniem zadania, które otwierało arkusz egzaminacyjny w tegorocznej sesji, były różnorodne źródła historyczne. W źródle 1. zamieszczono trzy fotografie naczyń używanych w różnych starożytnych kręgach kulturowych. Jedno z nich – kanopa – związane było z rytuałem mumifikacji zwłok oraz obrządkami pogrzebowymi w starożytnym Egipcie. Wskazuje na to charakterystyczny kształt naczynia oraz użycie pisma hieroglificznego na jego ścianie. W źródle 2. przedstawiono fragment opracowania historycznego, gdzie w syntetycznej formie opisano proces balsamowania zwłok w państwie faraonów. Zdający musieli wykazać się umiejętnością analizy różnorodnych materiałów źródłowych. Ponadto powinni wykazać się znajomością osiągnięć cywilizacji Bliskiego Wschodu. Polecenie składało się z dwóch części: w pierwszej należało dokonać rozstrzygnięcia, na której fotografii ze źródła 1. przedstawiono naczynie wykorzystywane podczas rytuału opisanego w źródle 2., w drugiej zdający musieli uzasadnić odpowiedź, odwołując się do informacji zawartych w obu źródłach. Wyniki zadania wskazują na to, że większość zdających udzieliła poprawnej odpowiedzi w obydwu częściach zadania (poziom wykonania – 75%). Z analizy odpowiedzi zdających wynika, że za poprawnym rozstrzygnięciem szło właściwe uzasadnienie, odwołujące się do obydwu źródeł (przykłady 45.–48.). Niepoprawne odpowiedzi, w przeważającym stopniu, wynikały z niewłaściwego rozstrzygnięcia w pierwszej części zadania (przykłady 49. i 50.)

Przykład 45.

Rozstrzygnięcie: C

Uzasadnienie: Podstawa, że stosowano w starożytnym Egipcie, to mianowicie
stwierdzenie ze źródła 2. gdzie jest mowa o egipskim bogu Hnsw, w źródle 1 widniemy
charakterystyczne hieroglify, dla tamtego imperium jako metoda pisma.

Przykład 46.

Rozstrzygnięcie: C

Uzasadnienie: Naczynie posiada widoczne hieroglify, a to
jest charakterystyczne dla starożytnego Egiptu, a w źródle
2. jest właśnie opisany rytuał preparowania zwłok przed mumifikacją
- organy wkładano do naczynia - obrzędu przeprowadzającego przez kapłanów egipskich

Przykład 47.

Rozstrzygnięcie: C

Uzasadnienie: Podany rytuał był charakterystyczny dla
cywilizacji starożytnego Egiptu, naczynie C
możemy przedstawić charakterystyczne cechy z kultury
starożytnego Egiptu na naczyniu widac hieroglify i głowę
zwierzęcia (zoomorfizm). W tym naczyniu umieszczano organy.

Przykład 48.

Rozstrzygnięcie:C.....

Uzasadnienie: Fotografia C przedstawia narysnie wykorzystane motory tego typu, ponieważ w tekście jest wspomniany jest Horus, czyli jeden z Bogów Starożytnego Egiptu, a ta fotografia pochodzi właśnie stamtąd.

Przykład 49.

Rozstrzygnięcie:B.....

Uzasadnienie: Źródło to przedstawia narysnie, które ma otwartą górę, a źródło 2. ma jest o wyregan. wnętrza. Jest to więc narysnie B.

Przykład 50.

Rozstrzygnięcie:A.....

Uzasadnienie: Źródło 2. opowiada o dziejach zmyślonych i kulturę grecką, o czym Inkwizycja Informacji. Xnoze i Postacie Horusa, która widzieli na Jst. i wstawa A, na której są widoczne hory, przepros.

Innym stosunkowo łatwym zadaniem było zadanie 3.2., które sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji źródła ikonograficznego. Na jego podstawie zdający mieli rozpoznać, czy zaprezentowana budowla była typowa dla cywilizacji starożytnej Grecji czy starożytnego Rzymu. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia zdający mieli odwołać się do jednego elementu widocznego na fotografii. Zadanie okazało się dosyć łatwe (poziom wykonania – 67%). Większość zdających poprawnie wskazywała na starożytny Rzym i przedstawiała jedną cechę widoczną na fotografii (przykłady 51.–53.). Były także błędne uzasadnienia odwołujące się do nieodpowiednich elementów widocznych na ilustracji (przykład 54.) lub takie, w których tego elementu nie wskazywano w ogóle (przykład 55.) Część zdających wskazywała błędnie na cywilizację starożytnej Grecji, przypisując jej stosowanie łuków (przykład 56.) lub wskazując na istnienie kolumn lub kolumnady (przykłady 57. i 58.)

Przykład 51.

Rozstrzygnięcie: starożytny Rzym

Uzasadnienie: Budowla jest typowa dla cywilizacji starożytnego Rzymu, ponieważ to właśnie w tej cywilizacji akwedukty były wprowadzane, a na fotografii widzimy Tuki, które są charakterystyczne dla Rzymu.

Przykład 52.

Rozstrzygnięcie: Starożytny Rzym.

Uzasadnienie: W budowie przedstawionego akweduktu wykorzystany został Tuka, co stanowi charakterystyczny element architektury rzymskiej.

Przykład 53.

Rozstrzygnięcie: Rzymu.....

Uzasadnienie: Rzymskie budowle charakteryzowały się Tukami, które są widoczne na zdjęciu.

Przykład 54.

Rozstrzygnięcie: Rzym.....

Uzasadnienie: charakterystyczne dla cywilizacji rzymskiej było budowanie mostów, by doprowadzić do miast wodę - budowane z łamienia, charakter widać na ilustracji.

Przykład 55.

Rozstrzygnięcie: starożytnego Rzymu

Uzasadnienie: Powinno Rzym w efekcie swoich zwycięstw na zdobitych terenach budować kanały, prowadziło więc to śluzę, też temu, że wszystkie drogi prowadziły do Rzymu.

Przykład 56.

Rozstrzygnięcie: dla Grecji

Uzasadnienie: Charakterystycznym elementem dla budowni z okresu kultury starożytnej Grecji są Tuki triumfalne, które również widać na powyższej fotografii.

Przykład 57.

Rozstrzygnięcie:Grecja.....
Uzasadnienie: Na fotografii widzimy kolumny / kolumniady, które były charakterystyczne kolumniady dla tej cywilizacji.

Przykład 58.

Rozstrzygnięcie:Rzym / Grecja.....
Uzasadnienie: Wskazano, że kolumny i kolumniady były charakterystyczne dla tego stylu.

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi – wypowiedź argumentacyjna

Ostatnie zadanie w arkuszu polegało na napisaniu rozszerzonej odpowiedzi na jeden z trzech tematów. Każdy z nich zawierał tezę, wobec której zdający mógł zająć dowolne stanowisko i następnie je uzasadnić trafnie dobranymi argumentami, odnoszącymi się do wskazanych w temacie aspektów. Tematy były zróżnicowane pod względem epok historycznych jak i obszarów historii. Zdający mieli swobodę w wyborze tematu do realizacji, a także w zakresie zajmowania stanowiska wobec zawartej tam tezy, a przede wszystkim w dobrze argumentów. Najwyżej punktowane były prace, w których zdający w pełni funkcjonalnie wykorzystali wiedzę historyczną, czyli uzasadnili swojego stanowisko bogatą argumentacją wspartą trafnie dobraną faktografią i właściwie użytą terminologią historyczną. W kryterium A (narracja historyczna) zdający mogli uzyskać maksymalnie 12 punktów, natomiast w kryterium B (spójność wypowiedzi) – maksymalnie 3 punkty. Poziom wykonania tego zadania w kryterium A wyniósł 32%, natomiast w kryterium B 57%.

Temat 1: *Władysław Jagiełło był najwybitniejszym władcą Polski z dynastii Jagiellonów. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: militarny, ustrojowy i społeczno-gospodarczy.*

Poprawna realizacja tematu oparta była na wykazaniu się przez zdających wieloma, różnorodnymi oraz złożonymi umiejętnościami historycznymi. W pierwszej kolejności należało wykorzystać w tworzeniu narracji historycznej umiejętność budowania argumentacji, która uwzględniała różnorodne aspekty (militarne, społeczno-gospodarcze oraz ustrojowe) procesu historycznego. Ponadto zdający powinni wykazać się zdolnościami selekcjonowania, hierarchizowania oraz porządkowania chronologicznego wydarzeń historycznych. Szczegółowa wiedza, którą zdający powinni wykorzystać w realizacji tematu 1., odnosiła się w przeważającym stopniu do dziejów Polski w okresie panowania dynastii Jagiellonów. Wobec postawionej w temacie tezy zdający zajmowali dosyć różnorodne stanowisko. Dominowało stanowisko potwierdzające słuszność postawionej w temacie tezy. Jednak nie zawsze wiedza historyczna była wykorzystywana w pełni funkcjonalnie przez zdających, a co za tym idzie argumentacja w poszczególnych aspektach była powierzchowna (przykład 59.). Realizacja zamieszczona w przykładzie 60. ukazuje natomiast, jak w pełni funkcjonalnie mogła być użyta wiedza historyczna do opisu osiągnięć Władysława Jagiełły. W realizacjach zamieszczonych w przykładach 61. i 62. zdający zaprzeczali tezie postawionej w temacie. W opozycji do osiągnięć króla Władysława Jagiełły stawiali zasługi innych przedstawicieli dynastii Jagiellonów.

Przykład 59.

~~Władysław~~ Czasy Jagiellonów w Polsce, nie można opisać w prosty sposób, były to czasy walk o tron i upadków dla naszej ojczyzny. Jedynym okresie w którym panował Władysław Jagiełło były najjaśniejsze na reszty dynastii.

Jagiełło pochodził z Litwy, jego litewskie imię brzmiało "Jagaita", jest to o tyle istotne

że imię Jagiełło został królem Polski, był królem i dzięki przyściu chrztu, co było konieczne, dla zawarcia małżeństwa z Jadwigą i przyściem korony. Wybór Władysława jako męża Królowej Jadwigi tylko udowodniło przyjaźń polsko-litewską i potwierdziło Unię jaką ze sobą tworzyliśmy. Po przedwczesnej śmierci Jadwigi Władysław został jedynym królem Polski. Jego regdy poprawiły bezpieczeństwo w kraju poprzez zapewnienie większej ochrony na szlaku przed bandytami i śledzeniem. Dzięki potężnemu drzewu armii Jagiełło zbudował bezpieczeństwo międzynarodowe i potwierdził to mu poprzez terytorium krzyżackiej drogi narodów. W lipcu 1410r. Władysław Jagiełło odniósł wielkie zwycięstwo pod Grunwaldem. Hojska prowadzone pod jego dowództwem zwyciężyły z co siłami kokonu krzyżackiego, prowadzonego przez ¹⁰ Wielkiego mistrza Ulrika Von Jungingen. Zwycięstwo to przyniosło wielkie uspokojenie kokonu krzyżackiego na rzecz korony Polskiej. Zawierając obywateli sojusze dzięki aranżacji ^{swój} ~~sojuszu~~ kolejnych małżeństw, i umocnił pozycję polski na arenie międzynarodowej Europy tamtego okresu. Władysław Jagiełło sprawował urząd w Krakowie na królestwie Nowej i tym czasie na Litwie Władysław w jego imieniu sprawował urząd jego rodinnym (wiel)

Władysław Jagiełło był zdecydowanie
 jednym z najważniejszych władców ~~Polski~~ w jej historii.
 Polskę, stanowił on most łączący Polskę z Litwą,
 co było kluczowe dla przetrwania naszej Unii.
 Był on pierwszym Jagiellonem na polskim tronie,
 niesfety przedwczesną śmiercią Królowej Jadwigi zakończyła
 dynastia Andegawenów w ~~Polsce~~ Polsce, lecz Władysław
 stworzył nowy rozdział w historii naszego kraju.
 Myślę, że Władysław Jagiełło był ~~nie~~ jednym
 z najlepszych władców Polski i bez wątpienia
 najlepszym z dynastii Jagiellonów. Nie bez powodu
~~Jagiełło~~ ~~znalazł~~ ~~się~~ podobizna Władysława
 Jagiełły znalazła się na banknocie stu
 złotych, ~~przez co~~ jest to uhonorowanie
 jego wstępu w naszych czasach. ~~Wszystko~~
 Wszystko to dowodzi prawdziwości tezy
~~rodzącej~~ w temacie.
 przedstawionej

Przykład 60.

Polska po ^{bezpłodnej} śmierci króla Kazimierza
 Wielkiego w 1370 r. ~~znalazła się w~~ znalazła się w
 niemałym ~~trudnym~~ trudzie. Na szczęście,
 dzięki zapobiegawczym działaniom króla
 i ~~z~~ wcześniejszym ułtadom, na tronie w
 1370 r. zasiadł strażnik władzy
 Ludwik Andegawenów. W 1382 r. Ludwik

~~W~~ sily zakonu krzyzackiego.
 W 1410 r. doszlo do ostatecznego starcia
 pod Grunwaldem. Jagiello jednak
~~do~~ starannie zaplanowal atak.
 Bitwa miala miec miejsce w upalnym
 dniu. Jagiello wiec szel w cieniu
 ze swoimi oddakami przed wdezeniem,
 kiedy sily krzyzackie szel na starcie
 w upale. W koncu Jagiello zalegalowal
 sie na atak, a ~~do~~ jego sily zupełnie
 rozbity krzyzakom. Po bitwie pod Grunwaldem
 wojna litewskie powrocily na Litwe, a
 Jagiello probowal zabyc Melbork, stolice
 panstwa krzyzackiego, to jednak okazalo
 sie nie mozliwe. Juz po zakonczeniu walk
 Jagiello prowadzil z zakonem wojne polaczone,
 a ~~do~~ jego wojne sily zniszczenie w
 panstwie krzyzackim. U boku Jagielly w wojnach
 z krzyzakami walczyli wybitny myslarz
 Zawisza Czerny. Mimo, iz Jagiello
 nie walcilo sie w polni zlikwidowal
 Zakon krzyzacki, bitwa pod Grunwaldem
 stanała niezwykle istotny dla Polakow
 sukces i ~~dotychczas~~ do dzisiej wazana
 jest za jeden z najwiekszych sukcesow
 polskiego orzecz.
 Wladyslaw Jagiello w duzym
 stopniu przyczynil sie do ^{zapożyczkowaniu} zmian wdrozonych

~~Władysław~~ umarł bez męskiego potomka, a tron Polski odziedziczył po nim jego młodsza córka Jadwiga. Panowie Krakowscy szybko więc zaczęli szukać kandydata na męża dla młodej dziewczyny. Po wielu namysłach wybrano Władysława Jagiełłę Wielkiego, księcia litewskiego. Poprzez małżeństwo i unie w Kryniewie w 1385 r. Jagiełło został najpierw małżonkiem króla Polski, a później samodzielnym władcą. Rządził on do śmierci w 1434 r. Zapoczątkował on dynastię Jagiellonów. Patrząc na jego wielkie osiągnięcia w polityce i wojnach, nie trudno jest stwierdzić, iż był on najwybitniejszym władcą Polski z dynastii Jagiellonów. Władysław Jagiełło doprowadził do najwybitniejszego zwycięstwa w historii Polski. Za jego panowania oraz większym problem stał się zakon Krzyżacki. Był on świadomy, iż prędko to wymaga rozwiązania. Jako wybitny wojskowy i strateg rozumiał, iż ogromne zagrożenie ze strony Zakonu. Jagiełło sprzymierzył się więc z Witoldem i wspólnymi siłami Polska – Litwa pokonała ich w 1410 r. on na

w Królestwie Polskim w późniejszych latach. Dzięki unii w Horodzie w 1413 r. ustanowił on na Litwie urząd Wielkiego Księcia Litewskiego, którym wówczas miał być Witold. Unia również wiele przyniosła Polsce i ~~stanowiła~~ ^{mogła} stanowić punkt wyjściowy w przyszłych wydarzeniach. ~~Wprowadzenie~~ Dodatkowo dzięki Jagiellom oraz bardziej umiędzynarodowieniu się w Polsce odrębność szlachty. Dzięki nadaniu przywileju szlacheckiego i czerwinińskiego rozciąganiu się w Polsce warstwa szlachty, które w przyszłości zaczęła dążyć do ~~wprowadzenia~~ wprowadzenia demokracji w państwie. Jagiello wiele ~~zrobił~~ dokonał dla Polski i kwestii relacji polsko-litewskich, co ~~wpłynęło~~ wpłynęło później na kształt polityczny Rzeczypospolitej Obojga Narodów. ~~Wprowadzenie~~ Władca ten również przywilejami, które nadawał szlachcie zapoczątkował demokratyczne zmiany, gdzie obywateli zyskiwali coraz więcej praw.

Jagiello zrobił ~~ogromnie~~ bardzo wiele dla rozwoju państwa polsko-litewskiego. W 1430 r. i 1433 r. nadał on szlachcie przywileje jędrzejowski - krakowski, które zapewniały szlachcie nieetykietowalność ~~zwiększenie~~.

osobistą bez wymogu zgody. Już wcześniej zapewnił on szlacheństwu nieetykietę majątku. Dzięki unii polsko-litewskiej towary z Litwy do Polski oraz w drugą stronę mogły być ~~bez~~ bez cła ~~bez~~ przewożone przez granicę, co pobudziło handel w Królestwie. Jagiełło również dbał o interesy ~~Polski~~ Polski, kiedy wystąpił delegację na sobór w Konstancji w latach 1414-1418 r., aby walczyć o korzystny dla Polski wynik rozstrzygnięcia problemu krzyżackiego. Wystąpił on tam z Piotrem Włocławicem i Zbyszkiem Czarnym.

W okresie panowania Władysława Jagiełły w Polsce przypadł na krótki okres wojen z Zakonem Krzyżackim i burzliwy czas na Litwie, gdzie nadatką przeciwno Jagiełło podburzał Kiejstut. ~~Jednak~~ Jednak władca wytrzymał obrotową rękę z tej sytuacji. Podczas panowania Jagiełły dokonane się najważniejsze w dziejach Polski wydarzenia: pod Gumniskiem. Zdobycie Kijowa. On przez nadzwyczajne przywileje zmienił w ustroju polskim. Dodatkowo zawarte przez niego unie polsko-litewskie przyniosły państwu wiele korzyści. Dlatego więc ~~twierdzić można~~ ^{twierdzić można}, że Jagiełło był najwybitniejszym królem z dynastii Jagiełłonów.

Przykład 61.

Władysław Jagiełło, który do Polski przyjechał jako Jagaila <sup>(z rodu Giedy-
minowiczów)</sup>, doprowadził do wielu istotnych zmian, a także przewodził Polsce ~~do~~ podczas kilku konfliktów. Był on pierwszym Jagiellonem na ~~na~~ polskim tronie, ^(na polskim tronie) a po nim zasiadło jeszcze 6 innych członków tej dynastii. Mimo że był on wybitnym władcą, to uważam, że zarówno ~~na~~ pod kątem militarnym, ^{mało} ustrojowym, jak i społeczno-gospodarskim można znaleźć władcę, który dokonał rzeczy ważniejszych dla Polski. Uważam więc, że nie był on najwybitniejszym królem z dynastii Jagiellonów.

Rozważania zacznę od analizy aspektu militarnego. ~~Jak powszechnie wiadomo, Jagiełło zasłynął przede wszystkim ze słynnej bitwy pod Grunwaldem z roku 1410. Miała ona miejsce podczas wojny z Krzyżakami z lat 1409-1411. Warto jednak zauważyć, że zaraz po tej bitwie Polacy uciekli się pod Malbork, aby zdobyć główną twierdzę krzyżacką. Obleganie to zakończyło się porażką Polaków. Niedługo potem, bo w 1411 doszło do pierwszego pokoju w Toruniu. Jagiełło nie wykonywał nabywcie swojego zwycięstwa, a korzyści z tej wojny dla Polski były minimalne. Mimo misłowskiej poprawdzonej bitwy, to ~~konsekwentnie nie przyniosło to~~ ^{wojna} ~~dzięki której dla Polski~~ reszta wojny nie została poprowadzona z wykorzystaniem sprytu i nie przyniosła się znacząco dla Polski. ~~W 1434 Jagiełło ostatecznie umiera~~ w 1434, a terytorium Polski nie zostało znacząco przez niego poszerzone. Znaczenie sprawniejszy militarnie wyłduje się być ^{przyczyną} Kazimierz Jagiellończyk, trzeci z dynastii Jagiellonów na tronie ^{polskim}, to on, dzięki wojnie z krzyżakami (wojna 13-letnia) w 1466 na skutek II pokoju Toruńskiego doprowadził do przyłączenia Pomorza do Polski. Była to niezwykle ważna dla Polski zdobycz, umożliwiająca nam bowiem handel morski. ~~Dokonał~~ ^{dokonał} to czyni Kazimierza ^{dokonał} ~~na~~ ^z znaczenie ważniejszą, niż te, do których doprowadził Władysław Jagiełło.~~

Należy również zwrócić uwagę na aspekt ~~na~~ ustrojowy. Wątpliwą zasługą Władysława Jagiełły jest

doprowadzenie poprzez ślub z Jadwigą Andegawenską do unii personalnej między Polską a Litwą. Unia ta była jednak o tyle słaba, że kraje Litwy jedynie ośrodek króla, a ~~polityka~~ nie miał wszystkie inne aspekty były niezależne. Jednocześnie Witold na Litwie wszczął przeciw królowi Jagielle protest, a ich spór zakończył się wzmacnieniem pozycji Witolda na Litwie. Wiadza Jagielly wydaje się więc być niewystarczająca silna, co w XVI wieku zrozumiał ostatni Jagiellon na polskim tronie - Zygmunt August. Doprowadził on w 1569 roku do Unii realnej między Polską a Litwą ^(unia augusteńska). W relacji tej nie tylko istniał król Litwy, te dwa państwa ale także polityka zagraniczna, waluta, podatki i sejmy. Różne było jedynie wojsko i skarbiec Litwy i Polski. Analizując więc kwestie ustrojowe ponownie dochodząc do wniosku, że to nie Władysław Jagiello był najwybitniejszym Jagiellonem.

Dla dopełnienia analizy warto zwrócić uwagę również na aspekt społeczno-gospodarczy. Za czasu Władysława Jagielly możemy zauważyć wiele inwestycji w kulturę - wraz z matką dofinansowywali m.in. Akademię Krakowską. Gospodarka ~~wydawała się być słabą~~, ale była w dobrej kondycji, toteż wojny mimo obciążenia budżetu państwa nie doprowadziły do skrajnych klęsk. Powszechnie wiadomo jednak, że najwiskszy okres rozwoju społeczno-gospodarczego za czasów panowania dynastii Jagiellonów przypada na tzw. "złoty wiek" czyli czas panowania Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta.

Polska w tych tamtych czasach doświadczyła ogromnego
 rozwoju gospodarczego. Nazywana była spichlerzem Europy,
 bo to od nas kupowano zboże ~~na~~ wielu zakątkach
 kontynentu. Poza tym, dzięki obecności włoskiej żony
 Zygmunta Starego - Bonie Sforzy do Polski wprowadzono
 wiele elementów włoskiej kultury. Pojawiało się nowe jedzenie,
~~ona~~ rozpowszechniła się mioszczyzna. Również ~~markiel~~
~~Zygmunt August~~ i ~~August~~ ~~nie~~ warto zwrócić
 uwagę na kwestię religijną. ~~W~~ Za czasów Zygmuntowych
 panowała tolerancja religijna, a Polskę nazywano państwem
 bez szosów. Jak mówił sam Zygmunt August, był on królem
 Indii, a nie ludzkich sumień. Sprawiało to, że do Polski
 chętnie przyjeżdżali Indzie z różnych zakątków ^{Europy} ~~Indii~~,
 często znajdując tu schronienie. Oboj królowie inwestowali
 również bardzo duże kwoty w rozwój kultury i architektury,
 dzięki czemu m.in. ~~całkowicie~~ unowocześniono ~~Wawel~~
 Bezkontrowersyjnie wydaje się więc, że w kwestii
 społeczno-gospodarczej ~~napr.~~ Jagiełło zdecydowanie nie
 był najwybitniejszym władcą.
 Podsumowując, Jagiełło był dobrym władcą,
 ale nie miał na krótkim polu jakiś z jego następców
 był od niego znacząco lepszy. Porównując jego dokonania
 militarne do osiągnięć ^{wybitnego} Kazimierza Jagiellończyka, wprowadzono
 przez Jagiełłę ustroj do ustroju ^{wprowadzonego przez} Stanisława Augusta czy
 zestawiając gospodarkę z czasów Władysława i Zygmunto-
 waśwa się jeden wniosek - to nie Władysław
 Jagiełło był najwybitniejszym królem Polski z dynastii
 Jagiellonów.

Przykład 62.

Historię wieloletnie kształtującą się nad
pojęciem władzy, wybitnego, idealnego, stanowiącego
w swoim dziedzictwie, którego poglądy są zgodne
z jego uczynkami i dokonaniami. Dotyczy to jest
kolej, iż nasz kraj posiada, posiada wiele
wybitnych jednostek, którym spochwalono przyznano
się do rozwoju państwa. Do takich należał
m.in. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski, który
za którego panowanie Polska otrzymała biskupstwa w
Kołobrzegu czy we Wrocławiu, co przyznano się bezpośrednio
do jej rozwoju, który zwycięsko walczył w wojnach
północno-niemieckich. Świetnym władcą był oczywiście także
Kazimierz Wielki, panujący w latach 1333-1370, za
którego panowania powstała Akademia Krakowska, co
przyznano się do rozwoju kultury, oświaty
i do praktykowania szkolnictwa. Czy do takich władców
zaliczamy się Władysław Jagiełło? Czy określenie
„najwybitniejszy władca z dynastii Jagiellonów”
pasuje do niego i znajduje odzwierciedlenie
w jego uczynkach? Należy stwierdzić, iż Władysław
Jagiełło był świetnym władcą, natomiast określenie
władcy „najwybitniejszego” powinno należeć do
Kazimierza Jagiellończyka, ponieważ to jego
dziedzictwo przyczyniło się bezpośrednio do zwiększenia
terytorium Polski, rozwoju szkolnictwa, kultury i
religii.

Władysław Jagiełło to władca, o którego
dokonaniach nie sposób zapomnieć. To przede wszystkim dzięki
jego nieznanym strategiom Polska zwycięsko walczyła
z Litwą pod Grunwaldem stoczono w 1410, gdzie
Jagiełło sprawnie ze swoim wojskiem obronił się
przed atakiem króla Wielkiego Mistrza Krzyżackiego
Ulricha von Jungingena. Chociaż pokój toruński,

uchwalony w 1411 r. nie był do końca korzystny dla Polaków i Litwinów (komo uwzględnić fakt, iż zamiast Litwa otrzymała niestety nie na stałe), to opór Jagiełły i jego działania strategiczne bezwzględnie zasługują na pochwałę. Jednak w ocenie ze względu na te wydarzenia Jagiełło zasługuje na tytuł najwybitniejszego władcy? To przecież Kazimierz Jagiellończyk dokonał bezpośredniego wyłączenia terytorium polskiego o przyłączenie bezpośrednio terytorium m.in. ~~z~~ ziem litewskich, mianowskich, do państwa polskiego. Prusy książę stały się lennem polskim. Oczywiście Jagiełło w związku z tym, należy stwierdzić, iż to Kazimierz Jagiellończyk dokonał pracy pod względem rozwoju terytorialnego niż Władysław Jagiełło, zatem pod tym względem to Kazimierz Jagiellończyk zasługuje na większe uznanie.

Władysław Jagiełło jest przede wszystkim
znany z kształtowania ustroju demokracji szlacheckiej, a
jego działania znacząco osłabiły system ~~demokratyczny~~
Rzeczypospolitej. Wydobawanie przywilejów szlacheckich
przez niego do dziś historycy uznają za istotny
błąd, który osłabił potęgę naszego narodu.
Przed ~~królem~~ Na Istotne Mayo Na Istotny, unaga
zastrzeżenie przywilejów jednolitych z 1430; "neminem
(captivamus) nisi iure victum", dożywoczek nieetykietacji
osobistej, szlachty. Ten błąd strategiczny w
ogromnym stopniu osłabił Polskę i sprawił, iż

szlacha szukała coraz to więcej praw.

Oczywiście, Kazimierz Jagiellończyk także ~~właściwie~~ przyczynił się do umocnienia pozycji szlachty poprzez przywilej Cerekwicko-Nowosąbski, gdy pragnął poparcia szlachty w zbieżku z ~~królem~~ królą z krzyżakami, zaś to dokonanie Jagiełły zaważyło ostateczny wybór i uptyknęły definitywnie białowie, negatywnie od polityki sprawowanej przez Kazimierza Jagiellończyka.

Dokonania Władysława Jagiełły w kwestii polityki społeczno-gospodarczej, oczywiście miały pozytywny wpływ w kwestii rozwoju państwa, natomiast na większe uznanie definitywnie zasługuje Kazimierz Jagiellończyk – to za jego panowania niesamowicie rozwinęła się Akademia Krakowska, wzmocniła system oświaty. Te dokonania zasługują na najwyższą pochwałę i są godne podziwu.

Reasumując, pragnę stwierdzić, iż Władysław Jagiełło był ważną postacią w dobie Polski Średniowiecznej, o czym mogą świadczyć m.in. jego dokonania podczas bitwy pod Grunwaldem z 1410r., zaś jego decyzje ostateczny zaważyły ustrój polski poprzez wydobycie przez niego przywilejów szlacheckich.

Kazimierz Jagiellończyk także dokonywał nieprzemysłane ~~decyzji~~ decyzje, jednakże to za jego panowania Polska osiągnęła większy rozwój terytorialny i lepszy poziom szkolnictwa, i to właśnie on zasługuje na miano najwybitniejszego władcy z doby Jagiellońów.

Temat 2: Lata 1871–1914 są niesłusznie określane jako „belle époque” (piękna epoka).
Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji aspekty: polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy.

Okazało się, że zaprezentowany temat stawiał przed zdającymi duże wymagania. Tylko niewielka część zdających potrafiła w pełni funkcjonalnie wykorzystać swoją wiedzę historyczną i skonstruować bogatą argumentację w odniesieniu do wszystkich aspektów wymienionych w temacie. Najczęściej podejmowano próbę zweryfikowania podanej tezy zmierzając do jej podważenia. Wówczas zwykle wybierano jeden z aspektów, najczęściej polityczny (rzadziej dwa – wtedy dodatkowo pojawiał się aspekt społeczno-gospodarczy). Większość zdających posługiwała się rzeczową argumentacją i właściwą terminologią. W przypadku aspektu politycznego najczęściej zdający koncentrowali się na początku epoki, czyli wydarzeniach roku 1871, oraz jej końcu, opisując szerzej przyczyny wybuchu I wojny światowej (przykład 63.) Czasem zdający dostrzegali inne problemy jak np. rywalizację kolonialną mocarstw, czy sytuację w Rosji (przykłady 64. i 65.) Często jednak zdający mieli problem z przedstawieniem koniecznych faktów dla poparcia swojego stanowiska i argumentacja stawała się powierzchowna (przykład 66.).

Przykład 63.

Lata 1871-1914 można są postrzekać pod nazwą belle époque, czyli w tłumaczeniu na polski - piękna epoka. Nazwa ta jednak, chociaż po części rozumiana, nie oddaje w pełni charakteru tego okresu, przez co nie można jej użyć np. w do końca słuszną w powyższej pracy postawieniu się udowodnić, że nazwa nadana tej epoce nie jest w pełni adekwatna i nie oddaje jej prawdziwego obrazu.

Za początek tej epoki przyjmuje się rok 1871, kiedy doszło do zjednoczenia Niemiec i powstania II Rzeszy. W podobnym okresie doszło także do zjednoczenia Włoch. Zakończono to niewątpliwie burliwym okresem, w którym i po prostu starając iluzję uścisłego pokoju na świecie. Nie była ona jednak w pełni zgodna z rzeczywistością. W tym okresie II Rzesza rozpoczęła

...in. realizację z państwami o innej
 państwowości i dominację w kulturze, pragnąc
 rościć mocerstwem kolonialnym, co doprowadziło do
 pogorszenia stosunków z Francją czy Wielką Brytanią,
 a także z Rosją, ze względu na agresywny sposób
 prowadzenia polityki międzynarodowej. Dodatkowo,
 to właśnie w belle époque rysowały się problemy
 wewnętrzne państwa, które pod koniec tego
 okresu, bo w latach 1912-1913 doprowadziły do
 dwóch wojen bałkańskich - pierwszej przeciwko
 Serbii, drugiej przeciwko Bułgarii. To
 właśnie te wydarzenia, określone ogólnie jako
 „kocioł bałkański”, doprowadziły między innymi do
 wybuchu I wojny światowej i zainicjowały piękną
 epokę. Można zatem zobaczyć, że epoka ta nie
 była wcale tak pokojowa, jak mogłoby się na
 początku wydawać.

Przykład 64.

Pięknie brzmiące francuskie, wszystkim znane okreś-
 lenie „belle époque” odnosi się do lat 1871-1914, w dzie-
 jach świata, a zwłaszcza Europy. Bezpośrednio tłumaczone
 oznacza piękną epokę. Czy rzeczywiście możemy tak ją
 nazwać? Warto się nad tym zastanowić ze względu
 na fakt, iż w okresie tym Europa przechodziła przez

między innymi proces zmian, zarówno w kwestiach politycznych, jak i społeczno-gospodarczych i kulturalnych. Zmiany te rozciągają się na całą późniejszą historię – zarówno w przybliżeniu, jak i niezbytym sposobie. W mojej pracy rozważę, czy ten okres w historiografii istotnie zasługuje na miano „pięknej epoki”.

Uważam, iż zdecydowanie najważniejszym aspektem tej pracy jest rozważenie ówczesnej polityki zwrócenia się do europejskim. Przeczyniło się, okres po roku 1871 jest niesamowicie, szansą dla niektórych krajów, zwłaszcza nowo-zjednoczonych – jak Niemcy, które dopiero rozpoczynają budowę swojej silnej państwowości, czy Francja – które po niedawnym zjednoczeniu zaledwie 10 lat wcześniej na nowo wkroczyło na arenę polityczną. Jak jednak wiemy, okres ten jest jednocześnie buntem Niemcy do roku 1914 będąc militarnym, by wręcz walczyć z ogromną siłą uderzyć w Wielką Wojnę. Warto zwrócić uwagę także w kierunku wschodu, który również gra ogromną rolę w kontekście europejskiej polityki przedmowa XIX i XX wieku. W Rosji wówczas miejsce miały ogromne napięcia – rewolucja roku 1905 nie tylko odbiła się na ~~polityce krajów zachodu~~ społeczeństwie rosyjskim, ale i na całej polityce krajów zachodu, które musiały mierzyć się z niepokojami. Istotną jest także sprawa bałkańska – tzw. „kocioł bałkański”, który co jakiś czas dawał o sobie znać w postaci kolejnych konfliktów, z których najcięższe przypadły na rok 1913. Warto na moment

wrócił na zachód - do Francji, gdzie „belle époque” zapoczątkowała tzw. Komuna Paryska roku 1871. Sprawa polskiej państwowości stała ponadto pod znakiem zapytania - państwo polskie przez cały okres tej, nierzekomo pięknej, epoki - nie istniało. Jak więc możemy w ten sposób ją określać? Rosną napięcie polityczne do tego stopnia, że epoka ta zmierzona zostanie wreszcie zamachem w Sarajewie, gdzie zabójca z ramienia Czarnej Ręki pozbawi życia księcia ~~de~~ Habsburskiego i rozpocznie się ślabozmy konflikt. Z tego powodu uważam, iż określenie „belle époque” nie może zostać zastosowane w kwesti politycznej.

Przykład 65.

Lata 1871-1914 są okresem w historii, w którym dokonano się bardzo wiele przemian; zarówno gospodarczych, społecznych jak i kulturalnych. Czas ten zdecydowanie stanowił podwaliny pod świat oraz system, w jakim przyszło nam funkcjonować aktualnie. Lata te,

bywają określane jako belle époque.

Niektórzy uważają tę nazwę za przesadną, inni wręcz przeciwnie; dosłownie zgadzają się z nadaniem owym latom przydomku. W swojej pracy uważam, pomysł, że w oparciu o lata 1871-1914.

Rok 1871 stał się zwieńczeniem procesu, który zapoczątkował Otto von Bismarck, czyli Zjednoczenia Niemiec w oparciu o koncepcję matowie miecza, czyli bez włączenia Austrii. Przegrywanie Francji w 1871 oraz zmuszenie dotychczasowego decydenta spraw europejskich do podpisania rokowanych pokojowych, zdecydowanie zauważa o zmianie układu sił w Europie oraz o powstaniu nowego, silnego państwa, jakim stała się Prussia, czego wynikiem będzie jej udział w I wojnie światowej (1914-1918). Lata 1871-1914 stały się okresem, podczas którego nastąpiła chwila "odwrotu" w znaczeniu prowadzenia wojen terytorialnych. Mimo to, nastroje panujące w poszczególnych państwach stawały się coraz bardziej napięte. Mówię o zmniejszonej intensyfikacji wojen, można wskazać ^{prywatnie} ~~publicznie~~ na nadal obecne dążenia niepodległościowe u Polaków, oraz chęć zmian odnośnie panowania cesarstwa w Rosji,

(~~nowa~~ niemiecka rewolucja 1905).
Unormowanie granic europejskich było
~~porówna~~ chwilowe, a okres spokoju
okazał się nietrwały.

Przykład 66.

Historia Europy zna mało takich nawałów jak lata 1871-1914
określane w historiografii jako belle époque. W kontekście dotychczasowej
historii określenie to jest niezwykle trafne, ponieważ ogólny pokój
i szczególnie tak długotrwały bo aż prawie pół wieku rzadko
przyszedł się w historii kontynentu.

Wiodącą cechą belle époque jest brak cyfrowania i tym
okresie wieków, to jest angażujących dużą liczbę państw jak miało
to miejsce w poprzedzających wiekach, konfliktach zbrojnych.
Znamienne jest określenie ran czasowych. Epokę tę porządkuje
zakończenie wojny prusko-francuskiej w 1871 roku, a zamyka
wybuch Wielkiej Wojny w 1914 roku. Czas między tymi wojnami
wypełnia właśnie okres relatywnego pokoju i rozwoju. Oczywiście
dochodziło w tym czasie do uroślubich powstań i tym podobnych
m.in. Rewolucji w Petersburgu. Rosji jednak nie były to szczególnie
krwawe konflikty w skali kontynentu.

Zdający o wiele gorzej radzili sobie z przedstawieniem argumentacji odnoszącej się do
aspektu społeczno-gospodarczego. Widać tutaj było braki w doborze odpowiedniej faktografii
przez co zaprezentowana argumentacja była bardzo zróżnicowana. Tylko nieliczni potrafili
szerzej przedstawić problem (przykład 67.). Większość ograniczała się do mniej czy bardziej
ogólnych opisów (przykład 68.-70.).

Przykład 67.

Inaczej rzecz wygląda w kontekście życia społeczno-gospodarczego ówczesnego świata. Przełom XIX i XX w. to złote dziesięcie wynalazczości i postępu technicznego w ~~kontekście~~^{te} dalej postępującej rewolucji przemysłowej. Poprzez wyzucie i udoskonalanie maszyn przed wieloma osobami otworzyły się nowe drogi polepszenia swojej sytuacji materialnej poprzez zaangażowanie w nowe gałęzie przemysłu. Dalszy rozwój sieci kolejowej stopniowo ograniczał ~~przeszkody~~ w podróżowaniu a szybsze lokomotywy skracaly znacząco czas przejazdu. Porządek XX w. to także czas wynalezienia prawdziwej, sterowanej maszyny latającej^(samoloty). W latach 1871-1914 wydłużyła się znacząco ołtugość życia dzięki powstaniu w miastach systemów kanalizacji i wodociągów z użytku wodą, odkryciom naukowym (jak^{np.} odkrycie promieniowania X przez Konrada Wilhelma Röntgena, co umożliwilo lepsze leczenie raka). Studia nad zjawiskiem elektryczności pozwoliły już pod koniec XIX wieku zakładać elektrownie i dostarczać wydajniejszą energię także do ~~nie~~ odbiorców indywidualnych. W dziedzinie społecznej postępowała stopniowo demokratyzacja poprzez zdejmowanie krok po kroku kolejnych ograniczeń i cenzur^{wyborczych} (jak np. w Wielkiej Brytanii) oraz następowała śmiała erozja tadu wiedeńskiego poprzez emancypacje niepodległościowe narodów na Bałkanach.

Podczas belle époque wzrosło także pierwsze
uznanie dla roli kobiet w społeczeństwie, czego dowodzi
postać Marii Curie-Skłodowskiej prowadzącej w owym czasie
pionierskie badania nad promieniowaniem na równi z
~~niekimi~~ męskimi naukowcami ze swojego środowiska. W niektórych
krajach (jak w Finlandii) kobiety otrzymały też prawa wyborcze.
Przedstawione osiągnięcia pozwalają uznać lata 1871-1914 w
aspekcie społeczno-ekonomicznym za prawdziwie piękny epokę.

Przykład 68.

Po wynalezieniu maszyny parowej i zastosowaniu
jej w fabrykach zmieniła się sytuacja życia wielu
osób. Dla wielu była to szansa na lepsze życie ale
pracownicy emigrowali się też z łamiącymi zasadami.
Kobiety pracując w fabrykach często były też
tłuczone, że kontynuowały się śmierci samotnych. Dwa
wypadki spowodowały, że rozwinęły się firmy
zapewniające się ubezpieczeniami jednak nie każdy
miał możliwość się o nich ubezpieczyć. Wynikało
to głównie z sytuacji społecznej, które zaczęto postulować
o zmiany tej sytuacji Belle époque to okres,
gdzie sytuacja społeczeństwa zaczęła wzbudzać zainteresowanie.
Plusem nowego miasta było powstanie się nowych
systemów feudalnych, co sprawiło, że ludzie przestali
być tak zależni od swojego powołania. Demontaż
się mieszczaństwo a małżeństwa między różnymi
warstwami społecznymi zaczęły być bardziej akceptowane.
Ogłoszenie nie było ograniczeń, powstanie od nich
miałem, co zdecydowanie poprawiło ich sytuację
i zapoczątkowało do nowego.

Przykład 69.

Kolejną istotną dla tego okresu cechą jest rozwój gospodarek, które zaczęły się opierać na rozróżnieniach i czynnikach takich jak silniki parowe i transport z użyciem kolei. ~~to~~ Prowadziło to do coraz wydajniejszej produkcji i dystrybucji towarów co przekładało się na wzrost gospodarki. Społeczeństwo otrzymało dostęp do wynalazków m.in. Thomasa Edison i Nikoli Tesli. Dostęp do telefonów, telegrafów, pociągów czy też rozwijające się transporty rownież zbliżał do siebie ludzi. Istniał przepływ informacji i znacznie skracał długie podróże.

Przykład 70.

Kolejnym aspektem wymagającym omówienia jest sprawa społecno-gospodarcza. Jest ona dość trudna, gdyż społeczeństwo europejskie po przejściu kryzysu XIX-go wieku się niesamowicie osłabło, przynajmniej przez pewien czas. O ile znów mamy kilka przykładów, na przykład w postaci Niemiec (gdzie gospodarka szybko się rozwijała, choć i tak nie na krótkich ziemiach), tak zdecydowanie większość państw była jeszcze osłabiona po powstaniach i rewolucjach. Spójrzmy na przykład gospodarkę na ziemiach polskich. Istotnie, w części terenów - np. Wielkopolski, gospodarka rozwijała się; jednak ziemie wschodnie przez dłuższy czas cierpiały biedę. Polskie społeczeństwo nie mogłoby uznać pod tym względem lat 1871-1914 za belle époque, ponieważ oparte było na ciężkich dożeniach niepodległościowymi. Mimo, że zaniedbano dawanie powstającym

i rewolucyjnych na pełen okres czasu, to także prace organizacyjna (praca u podstaw), edukacja i rozwój w kierunku niepodległościowym były im bliskie. Oczywiście jednak, nie posiadaliśmy własnego państwa. Piętno epoki nie istniało także w Rosji, gdzie uciśnione społeczeństwo domagało się rewolucji. Różnie przyjmowały przez mnie wcześniej konflikt na Bałkanach można przyjąć podobnie – tam bowiem społeczeństwo także było niezadowolone z ówczesnego stanu rzeczy, co miało wpływ na inne państwa europejskie.

Zdający najgorzej radzili sobie z aspektem kulturowym. Nie posiadali odpowiedniej wiedzy dla przedstawienia zachodzących przemian w sztuce, ani nie potrafili pokazać konsekwencji tych przemian (przykład 71.).

Przykład 71.

W latach 1871-1914 w kulturze dominował nurt pozytywizmu, a potem młodej polski. Tem ostatni charakteryzował się dekadentyzmem, a więc schyłkowością w kulturze, a także przekonaniem o pesymistycznej przyszłości. Można więc powiedzieć, że ontologia młodej polski przewidywała wielką wojnę i jej tragiczne skutki.

Temat nr 3: Rok 1956 był przełomem w systemie komunistycznym. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w swojej argumentacji wydarzenia z trzech wybranych państw bloku komunistycznego.

Teza postawiona w temacie odnosi się do oceny znaczenia roku 1956 dla dziejów państw komunistycznych. Zadaniem zdających było zajęcie stanowiska do zaprezentowanej tezy oraz stworzenie argumentacji wspierającej to stanowisko. Miała ona uwzględniać wydarzenia w trzech wybranych państwach bloku komunistycznego. Gwarancją uzyskania punktów musiała być zgodność argumentacji z zajęтым przez zdających stanowiskiem. Z analizy prac wynika, że zdający najczęściej zajmowali stanowisko potwierdzające słuszność tezy (przykład 72.), a w argumentacji najczęściej opisywali wydarzenia w Związku Sowieckim, Polsce i na Węgrzech (przykład 73.). W kolejnej realizacji (przykład 74.) zdający zaprzeczył tezie postawionej w temacie i wskazał na rok 1989 jako przełomowy dla bloku

komunistycznego. Zaprezentowany w pracy poziom argumentacji był zróżnicowany – obok zadowalającego (wydarzenia w Polsce) była też powierzchowna (wydarzenia w ZSRS) – przykłady 75. i 76. W większości przeanalizowanych realizacji zdający nie mieli większych problemów z poprawnym wypełnieniem kryterium spójności wypowiedzi.

Przykład 72.

..... Po II wojnie światowej wykształtiły się dwa bloki: zachodni, który cechował się demokracją i współpracą ze Stanami Zjednoczonymi oraz ~~blok~~ wschodni, w którym panował komunizm oraz ~~wspe~~ rządy ZSRS. Winston Churchill w swoim przemówieniu z Fulton (1946) nazwał ten podział „żelazną kurtyną”. Jednakże w 1956 roku można było dostrzec prętem w systemie komunistycznym w bloku wschodnim.

Przykład 73.

..... Rok 1956 obfitował w istotne z punktu widzenia systemu komunistycznego wydarzenia. W systemie totalitarnym, który propagował Wspólną pracę narodziła się idea kraju i umniejszała wartość jednostki po II wojnie światowej był ustrojem dominującym w tamtym państwach bloku wschodniego. Został on narzucony wielu państwom Europy Środkowo-Wschodniej na mocy postanowień zawartych podczas konferencji jaltańskiej i terywolskiej. Wszelkie próby uwolnienia się były ściskane na parzątkę wobec terroru Stalina. Jednak po jego śmierci w 1953 roku, w naradach nastąpiło odroczenie, choć wprowadzenia reform czy uwolnienia się spod władzy ZSRR. Stało się to możliwe w roku

w nawałnościach nastąpiło ^{próba} odnowienie, chęć wprowadzenia reform, wykonalenie się spod znaku 25RR. Stało się to możliwe w roku 1956. Ktoś był pretensyjny dla systemu ~~part~~ komunistycznego. Też to postaram się udowodnić w dalszej części pracy.

Śmierć Stalina w 1953 spowodowała, że konieczny był wybór następcy. Polityczną walkę o władzę wygrał Nikita Chruszczow, który został I sekretarzem, najważniejszą osobą w ZSRR. Na ~~rocznicę~~ rocznicę zjazdu partii w 1956 zaprosił wielu przywódców państw komunistycznych. Zapowiada on wtedy wiele istotnych zmian. Żywo z kultem Stalina, ostrzegając go o zbliżeniu do ~~zbrodnie~~ zbrodnie, mówiąc go zbrodniarzem. Jest to kluczowy moment, gdyż rozpoczyna on proces destalinizacji w państwach socjalistycznych. Następuje odwilż, Tagadzi prześladowania polityczne, znika z socrealizmem i kultem jednostki. Otwiera się droga do zainicjowania zmian.

Na zjeździe w Moskwie umiera I sekretarz PZPR Bolesław Bierut. Polska potrzebuje więc nowego przywódcy. W międzyczasie dochodzi jednak do protestów robotników w Poznaniu. Są oni niezadowoleni z wysokich kosztów życia i podwyżek cen. Władze wysyła wojsko, które pacyfikuje protest. Nie poprawia to sytuacji, gdyż kilku robotników ginie, a wielu jest rannych. Obawiając się pogorszenia sytuacji na I sekretarza PZPR

O interwencji wojsk radzieckich na Węgrzech. Powstanie zostaje krwawo stłumione, bowiem kosztuje Węgry kilkaset tysięcy ofiar. Plany uniezależnienia się od ZSRR zostają pogrzebane. Imre Nagy zostaje stracony i jego rząd zostaje unicestwiony i skazany na śmierć, a na Węgrzech zainstalowano marionetkowy rząd, zależny od ZSRR.

Wciąż mam nadzieję, że udało mi się udowodnić tezę, że rok 1956 był przełomowy dla systemu komunistycznego. Podczas tego okresu doszło do wielu istotnych wydarzeń takich jak: zjazd w Moskwie i zerwanie ze stalinizmem, Polska Październiku i dążenie Władysława Gomułki do zmiany, a także powstanie na Węgrzech, które jednak zakończyło się klęską. Rok ten jednak całkowicie odmienił system, nastąpiła pewna odwilż, reformy i nadzieja na poprawę sytuacji.

Przykład 74.

Rok 1956 nie był przełomowym rokiem w rozwoju systemu komunistycznego we wschodniej Europie. Pomimo kilku wydarzeń w niektórych krajach nie doprowadziło to do większych zmian, które doprowadziły do jego upadku. Wierzę, że rokiem przełomowym dla systemu komunistycznego był 1989 rok.

Rok 1889 to czas wzmożony w historii Jesień
 Herodów, a Ziemli podpisaniu aktu końcowo
 KWE w 1875 roku kiedy komunistyczne umory
 pójść na ustępstwo na rzecz rządów demokratycznych.
 Wiele państw skonytowało z dnia tej drogi i
 rozpoczęło droższe, aby wysłuchać się z
 pod władzy komunistycznej.

Przykład 75.

Droższe fakty można zobaczyć w Polsce, gdzie
 dochodzi do chodzącego strona. Chyba
 wiesz, w Polsce był ten wojenny i
 zostaje zdepolizowane solidarność. Później
 coraz bardziej wstąpił, że w końcu dochodzi
 do reform. Rządy Ziemlińskiego umory
 dojść do ustępstw, co widzi w konstytucji
 reform. Ziemliś im zostaje wprowadzone
 nowe wybory do Senatu, częściowo do Sejmu,
 oraz możliwość zwolnienia solidarności,
 to wszystko dowodzi na demokratyczne
 Polskę. Jeśli chodzi o rok 1856 to po nim
 prezydent umory przez wprowadzenie zmian
 i częściowych reform w tym okresie alle
 konstytucji nie stawały się w polskim
 kraju, to sytuacja państwa polityczne się
 nie zmieniła ich subordynacja polityczna były
 opierające. Głównie cały czas prowadzi
 rządy zgodnie z ideologią komunistyczną.

Przykład 76.

Nie tylko Korea zależne od Rosji, ale także
 same Rosję borykają się z innymi problemami.
 W czasie Zesieni Narodów upadło cesarstwo ZSRS
 nie tylko z powodu dążeń się chińczyków,
 ale także uczestnictwa w konflikcie w
 Afganistanie, co doprowadziło do wielkich
 trudności finansowych. Jeżeli chodzi o rok
 1956 jest to czas powołanie Nikity
 Chruszczowa w ZSRS. Poprowadził on do
 zjednoczenia w Rosji Sowieckiej i utworzył się
 na podstawie bloku wschodniego zjednoczył on
 politykę ~~on~~ tenoju wobec chińczyków, jednak
 nie doprowadził to do znaczących zmian.
 Poprowadził on świat na krawędź wojny atomowej,
 przez prowadzenie zimnej wojny z Stanami
 Zjednoczonymi. Jednak sukcesy chińczyków stały
 w miejscu.

Wnioski i rekomendacje

1. Z analizy prac tegorocznych maturzystów wynika, że lepiej sobie poradzili z zadaniami polegającymi na interpretacji i porównywaniu źródeł, gorzej z zadaniami, w których trzeba było wykorzystać wiedzę faktograficzną.
2. Zadanie na pogłębioną interpretację źródła ikonograficznego, mimo wielu bardzo dobrych odpowiedzi, okazało się umiarkowanie trudne dla zdających. Z uwagi na to, iż ma ono stałą formę polecenia i jest obligatoryjnym zadaniem w arkuszu maturalnym, zalecamy ćwiczenie w trakcie szkolnej edukacji umiejętności rozwiązywania tego typu zadania w oparciu o dostępne na stronie CKE materiały.
3. Zdający powinni zwrócić uwagę na dokładniejszą analizę poleceń i załączonych do nich źródeł. W swoich odpowiedziach bardzo często nie uwzględniają wszystkich elementów polecenia.
4. Niepokoi rosnąca skrótowość wypowiedzi, w której brakuje odpowiedniej faktografii przez co wypowiedź staje się ogólnikowa. Zdający zakładają, że ta ogólnikowość jest wystarczająca a egzaminator domyśli się, iż jest to właściwa odpowiedź.
5. Nadal problemem jest słaba znajomość faktografii, szczególnie tej z zakresu podstawowego. Rosnącym problemem jest też rozmywanie się terminologii historycznej, która staje się wieloznaczna.
6. Trudnym dla zdających jest tworzenie wypowiedzi argumentacyjnej. Z uwagi na fakt, że tematy maturalne mają skonwencjonalizowaną formę, należy ćwiczyć umiejętność pisania takich wypowiedzi w szkole z wykorzystaniem materiałów z ubiegłych sesji egzaminacyjnych.